

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Szepesi Dóra pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek a dr.Gál András Levente ügyvéd által képviselt I.r. és a dr.Gyöngyösi Zoltán ügyvéd II.r. alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál 20.P.24.174/2003. szám alatt folyamatban volt és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.012/2008/27. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről 57. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2010. évi március hó 31. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A felperest képviselő dr.Szepesi Dóra pártfogó ügyvéd együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási díját költségekkel együtt 25.000 (Huszonötezer) forintban állapítja meg, amelyet a felülvizsgálati illetékkel együtt az állam visel.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a II.r. alperesnek 20.000 (Húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

I n d o k o l á s

A B., P. út 42. szám alatti házas ingatlan a M.L. felperes és M.Lné közös tulajdona volt. Az ingatlant az akkori kisajátítási hatóság, a B. K. Tanács VB Igazgatási Osztálya az 1988. március 29-én kelt 176/14/1988. számú határozatával kisajátította és ezzel egyidejűleg kártalanításként cserelakás biztosítása mellett 1.110.000 forintot állapított meg. A határozatot a B. F. Tanács VB Igazgatási Főosztálya az 1988. június 16-án kelt 38.273/3/1988. számú határozatával helybenhagyta. A felperesnek a másodfokú kisajátítási határozat ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmét B. F. Tanácsának VB titkára az 1988. október 20-án kelt 1976/6/1988. számú határozatával elutasította, és az ismételten benyújtott felülvizsgálati kérelmét is elutasította. A B. F. k. Tanács VB Lakásügyi Osztálya az 1989 áprilisában hozott határozatával a felperest és M.Lnét kijelölte a B., P. út 166. X. emelet 64. szám alatti lakás bérlőjéül és kötelezte őket a Pesti út 42. szám alatti ingatlan kiürítésére. A kisajátított ingatlant a felperes és a családja 1989 júniusában kiürítette, majd ekkor megtörtént az ingatlan felépítményének lebontása is.

A felperes módosított keresetében államigazgatási jogkörben okozott kártérítés címén 1997. február 2-től kezdődően havi 250.000 forintot, majd további 125.000 forintot követelt kártérítés címén az alperesektől jövedelem elmaradásra hivatkozással. Előadta, hogy a kisajátítási eljárás megindítása óta nem tudja gyakorolni a kisajátítással érintett ingatlanon folytatott önálló tevékenységét, így a rendszeres jövedelme megszűnt, és a nyugdíját is emiatt jóval kisebb összegben állapították meg. Álláspontja szerint a nyugdíját a havi 375.000 forintos jövedelem alapul vételével kellett volna kiszámítani. Kérte továbbá 1997. április 1-jétől kezdődően havi 50.000 forint járadék megfizetését nem vagyoni kártérítés címén az alperesek magatartása miatt elhúzódó eljárások okozta hátrány miatt.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy a kisajátítási eljárással kapcsolatos perek befejeződtek, a bíróságok a felperes kereseteit elutasították. A kártalanítás összegét a felperes megkapta, és a cserelakást is kiutalták a részére.

A bíróság jogerős ítéletével mindkét alperessel szemben elutasította a keresetet, mert a kártérítés feltételeit nem látta bizonyítottnak. Indokai szerint a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az akkori jogszabályoknak megfelelően milyen vállalkozási tevékenységet folytatott, abból milyen jövedelme származott, és az ingatlan kisajátítását követően milyen intézkedéseket tett annak érdekében, hogy a vállalkozásához más telephelyet biztosítson. Az I.r. alperes terhére rótt jogellenes magatartásokat a felperes nem bizonyította, így vele szemben a kárigény alaptalan. A II.r. alperes pedig nem jogutóda a kisajátítást elrendelő jogerős határozatot hozó B. F. Tanács VB Igazgatási Osztályának és a felperes által a perben nem is bizonyított jogellenes magatartás vagy mulasztás miatt nem tartozik kártérítő felelősséggel.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Álláspontja szerint a bíróságok nem tettek eleget a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségüknek, így nem róható a terhére, ha a kártérítés feltételeit nem bizonyította. A perben rendelkezésre álló iratokból a kisajátított ingatlan nagysága és elhelyezkedése megállapítható, így a Pp. 163. §-ának (3) bekezdése értelmében a bíróság megállapíthatta volna, hogy gazdasági tevékenység végzésére a kisajátított ingatlan alkalmas volt, míg a csereként kapott emeleti, 67 négyzetméter nagyságú lakásban ilyen tevékenység nem végezhető, sőt tiltott is. A jogerős ítélet tehát iratellenes, az értékazonosság lehetetlen. Amennyiben a bíróságoknak a bontási határozat jogerőre emelkedésével kapcsolatban kételyeik voltak, hivatalból is

lefolytathatták volna a bizonyítást, de ezt elmulasztották, és nem teljesítették az ő bizonyítási indítványát sem. Elmaradt a nyugdíj megállapító szerv megkeresése is. Álláspontja szerint a II.r. alperest azért perelhette, mert az általa felhívott jogszabályok szerint a tanácsok helyébe lépett önkormányzatnak is jogutódja a K. Hivatal, a R.Á. Hivatal pedig általános jogutódja a R.K. Hivatalnak.

Álláspontja szerint jogszabálysértő az alperesek jogi képviseleti díjának megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezés is, mert a 2003/8/EK irányelv értelmében a költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok alkalmazandók, ezzel kapcsolatban indokolt a Pp. 155/A. §-a szerinti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése, és az Alkotmánybíróság megkeresése is a Pp. 84. §-a alkotmányellenességének megállapítása és hatályon kívül helyezése érdekében, és ebben a perben való alkalmazásának tilalma érdekében. Kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a keresetének megfelelő határozat meghozatalát, új eljárás elrendelését, az eljárás felfüggesztésének elrendelését a kisajátítási eljárás befejezéséig, és jogegységi eljárás kezdeményezését a kisajátítási eljárások egységes jogértelmezése érdekében, valamint a pártfogó ügyvéd díjának rögzítését.

A II.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Ptk. 349. §-ának alkalmazása szempontjából államigazgatási jogkörben okozott kárról akkor van szó, ha maga a károkozó magatartás államigazgatási jellegű, amelyet az államigazgatási feladatot ellátó szerv alkalmazottja, illetőleg tagja a közhatalom gyakorlása során kifejtett szervező-intézkedő tevékenységgel, illetőleg ennek elmulasztásával okozott. A kártérítés feltételeit [Ptk. 349. § (1) bekezdés, 339. § (1) bekezdés], vagyis az alperesek jogellenes hatósági tevékenységét és az azzal okozott kárát a felperesnek kellett bizonyítania.

A felperes kárigényének az volt az alapja, hogy maga a kisajátítás jogszabálysértő volt, mert nem megfelelő csereingatlannal történt, az eljárás során erőszakkal vették birtokba a kisajátítással érintett ingatlant, és őket onnan erőszakkal költöztették ki. Emiatt a jövedelmi viszonyai kényszerűen megváltoztak, mert a kapott cserelakásban nem tudta végezni azt az iparosi tevékenységet, amelyet a saját tulajdonú ingatlanában végzett és emiatt károsodott.

A kisajátítást a B. K. Tanács VB Igazgatási Osztálya rendelte el, a jogerős másodfokú határozatot pedig a B. F. Tanács VB Igazgatási Főosztálya hozta meg a kisajátításról szóló 1976. évi 24. tvr. alapján. A kisajátítást jogszabály engedte meg, és ha e jogszabályon alapuló jog gyakorlása károsodásra vezet, a kár nem teszi a magatartást jogellenessé, tehát kártérítésről nem lehet szó, ilyenkor kártalanítási igény keletkezik. Ennek a jognak a gyakorlása azonban csak rendeltetésszerűen történhet, annak jogszerűnek kell lennie. Ennek a garanciáit a kisajátítás célja, a hatósági eljárás, a jogorvoslat biztosítása, a kártalanítás iránti per lehetőségei adják. A felperes és tulajdonostársa a kisajátítást elrendelő határozat ellen lehetséges jogorvoslatokat igénybevette, többletkártalanítás iránti pert is indított, a cserelakást és a pénzbeli kártérítést megkapták, a kisajátított ingatlanból kiköltöztek.

Az I.r. alperes jogelődje a kisajátítási határozat meghozatalában nem vett részt, a határozat végrehajtása során hozott határozatokat a cserelakás kiutalásáról és a kisajátított ingatlanon levő felépítmény lebontásáról. Az azonban nem állapítható meg, hogy e határozatok miért lennének jogellenesek, amellet, hogy a bontási határozat tekintetében a jogorvoslat igénybevételére nincs is adat, és erre a bíróság hivatalból nem is folytathatott le bizonyítást.

A II.r. alperes pedig nem jogutódja a jogerős kisajátítási határozatot hozó B. F. Tanács VB Igazgatási Főosztályának, így a II.r. alperes kártérítő felelőssége akkor sem állana fenn, ha a felperes az államigazgatási jogkörben okozott kárát bizonyította volna.

A felperes azonban nem bizonyította a kárát, és azt, hogy az I.r. alperesnek milyen jogellenes hatósági tevékenysége volt, ami az állított kárát okozta. Az ingatlan kisajátítása a tulajdonosok és a kisajátítást kérő megegyezésének hiányában nem csereingatlannal, hanem pénzbeli kártalanítással és cserelakás biztosításával történt. A kisajátítás jogszabályon alapult, a kisajátítással kapcsolatos jogorvoslati lehetőségeket a felperes kimerítette. Az esetleges értékelterésből és a korábbi tevékenység folytathatóságából eredő hátrány a kisajátítási határozat meghozatalában részt nem vett alperesekkel szemben kártérítésre nem ad alapot.

A bíróság nem sértette meg a Pp. 3. §-ának (3) bekezdésében foglalt kötelezettségét, mert kellően tájékoztatta a felperest a kárigénye bizonyításával kapcsolatos kérdésekről. A kisajátított ingatlan és a csereként kapott lakás eltérő adottságai pedig önmagukban nem alapozták meg a felperes kárigényét, miként a nyugdíjmegállapító szerv megkeresése esetén a felperes által kért adatokra adott választ sem. A felperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy az alperesek jogellenes magatartása miatt milyen összegű jövedelemtől esett el. Helyesen állapította meg a bíróság jogerős ítéletében, hogy a felperes e bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget.

A bíróság jogerős ítéletében jogszabálysértés nélkül utasította el a keresetet, de tévedett, amikor a pártfogó ügyvéd díjának megállapítása nélkül, csak a díj viseléséről rendelkezett. A pártfogó ügyvédet még a másodfokú bíróság rendelte ki, a pártfogó ügyvédi képviselőt nem a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat engedélyezte. A Legfelsőbb Bíróság ezért a felperest képviselő pártfogó ügyvéd munkadíját és költségeit az ügyben még alkalmazandó módosított 7/2002. (III.30.) IM rendelet 5. §-ának (2) bekezdése alapján a másodfokú és a felülvizsgálati eljárásra együttesen állapította meg. A díjat az állam viseli és kiutalásáról a pártfogó ügyvédet kirendelő másodfokú bíróság gondoskodik.

A felperes felülvizsgálati kérelme sikertelen volt, ezért a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles a II.r. alperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére. A felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a 14. §-a alapján az állam viseli.

A felperesnek a felülvizsgálati kérelmében írt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére, az Alkotmánybíróság megkeresésére, illetőleg jogegységi eljárás kezdeményezésére az adott jogvita eldöntése szempontjából nem volt szükség. A felperesnek a per tisztességes lefolytatásához való joga nem sérült.

Budapest, 2010. március 31.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bírósági tisztviselő

HM